

- [2014. aasta esimene pool ENUTis](#)
- [Maailmapäev 2014](#)
- [Võrdse palga päeva teavitusüritused 2014](#)
- [Eestimaa VI Naiste Kongressi manifest](#)
- [Parima sooteadliku MTÜ tiitli pälviv 2014. aastal MTÜ QUIN-Estonia](#)
- [Malmös toimunud Põhjamaade Foorumist](#)

2014. aasta esimene pool ENUTis

Tehtud on palju

ENUT võttis osa VI naiste kongressi ettevalmistamisest, läbiviimisest (7. märtsil) ja manifesti koostamisest.

10. ja 14. aprillil Tallinnas ja 12. aprillil Narvas aitas ENUT oma ekspertiisiga läbi viia Võrdse palga päeva üritusi.

23.–25. aprillini võtsid ENUTi esindajad osa soolist võrdõiguslikkust käsitlevast seminarist Vilniuses. Tutvustati soolise võrdõiguslikkuse arenguid Eestis ja ENUTi osa selles.

28. aprilliks valmistas ENUT Beijing-20 Eesti aruandele ette täiendused ja esitas need Sotsiaalministeeriumile.

1. mail võttis ENUTi esindaja osa ametiühingute sektorilepete käsiraamatu esitlusest. ENUT on üks käsiraamatu koostajatest.

6. mail kohtusid ENUTi naisettevõtluse toetamise võrgustiku esindajad Kredexis ettevõtlusdivisjoni juhi Lehar Kütiga arutamaks naisettevõtluse toetuse küsimusi EL uuel rahastusperioodil. Hr. Kütt lubas, et Kredex hakkab tegema analüüsi laenu saanud naiste ja meeste lõikes.

8. mail kohtuti EASi ettevõtlus- ja innovatsioonikeskuse direktori Aivar Roop'iga. Kokkusaamise tulemusel ei sulgenud EAS oma portaalis naisettevõtluse rubriiki. Kohtumistest võtsid osa Quin-Estonia, BPW Estonia, Naiskoolituse Keskuse, Mainori Kõrgkooli ja ENUT esindajad.

9. mail arutasid ETNA naised ENUTi ja naisettevõtlusvõrgustiku esindajatega mikrokrediidi projekti tulemusi ning võtsid seejärel osa Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi teabepäevast ettevõtluse rahastamise küsimustes EL-s aastani 2020

12. mail toimus ENUTi kevadkonverents „Sooline perspektiiv kodanikuühiskonda!“. Sotsiaalminister Helmen Kütt tutvustas ministeeriumi sotsiaalvaldkonna ja soolise võrdõiguslikkuse arengusuundi. Käsitleti ka võrdse palga päev läbiviimist Eestis, vabakonna arenguid ja kodanikuühiskonna arengusuundi. Kuulutati välja parim sooteadlik MTÜ, kelleks osutus Quin-Estonia. Järgnes ENUT akadeemilise ajakirja Ariadne Lõng esitlus (nr töö- ja pereelu ühitamisest). Konverentsile eelnes ümarlaud „Naisettevõtlus jätkusuutlikuks – naisettevõtluse edendamine“.

12.–15. juunini Malmös toimunud Põhjamaade foorumil osales viis ENUTi esindajat. Tehti kaks ettekannet teemal „naised ja meedia“. 19. juunil toimus Tallinnas ENUTi ümarlaud „Kodanikuühiskonna arengukava. Suunised Malmö Põhjamaade foorumilt“.

Soolise Võrdõiguslikkuse Nõukogu hääletas eraldiseisva soolise võrdõiguslikkuse arengukava (strateegia) poolt. ENUT toetas seda otsust. Positiivsest hääletustulemusest sai ENUT teada 3. juulil. ENUT seisab kindlalt eraldi soolist võrdõiguslikkust käsitleva poliitikadokumendi eest juba väga pikka aega. Soolise võrdõiguslikkuse oma strateegia vajadus oli ENUTi peamine sõnum ka ENUTi 15. aastapäeva tähistamiseks peetud konverentsil „Jätkusuutlikumat ühiskonda loomas“ 23. novembril 2012. aastal. Sellest konverentsist võttis osa ka üle-eelmine sotsiaalminister. Tuginesime nii ENUTi pikaajalisele praktikale kui ka Euroopa Naiste ja Meeste Vahelise Soolise Võrdõiguslikkuse Pakti 2011–2020 võtmeprintsiibile: sooline võrdõiguslikkus kogu poliitikasse. See printsiip ei rakendu, kui soolise võrdõiguslikkuse teemad liidetakse „Sotsiaalse turvalisuse, kaasatuse ja võrdsete võimaluste arengukavaga 2016–2023“ ja eraldi strateegiadokumendi lähteülesannet ei koostatagi. Muidugi peab ka igal muul Eesti strateegial olema soolise võrdõiguslikkuse komponent. Kui Sotsiaalministeeriumi soolise võrdõiguslikkuse osakond kaitses 2013. aastal valitsuses tegevuskava meeste ja naiste palgalõhe vähendamiseks, siis andis valitsus samuti lubaduse eraldi soolise võrdõiguslikkuse strateegia väljatöötamiseks.

Välja on antud akadeemilise ajakirja Ariadne Lõng uus, pere- ja tööelu ühitamise teemaline number ja ENUTi Uudised. Ostetud on üks raamat: J. G. Raymond „Not a Choice, Not a Job: Exposing the Myths About Prostitution and the Global Sex Trade“. Teised teemakohased värsked materjalid on saadud annetusete teel. Dokumendikeskuse tegevuse ettevalmistamiseks sai ENUT annetuseks kaks arvutit ja monitori. Arvutid uute programmidega rakendati tööle. Uusi lugejaid raamatukokku on tulnud 33.

Lisaks Hasartmängumaksu nõukogu rahastatud projektile „ENUT koos vabaühendustega sooteadlikku poliitikat arendamas“ on sel aastal käigus veel kaks suuremat projekti: „Lastele

appi – ühendatud teadmised ja parim praktika Armeenia laste kaitseks” ja „SIHT – Sooaspekti Integreerimine õpetaja Haridusse ja Täiendkoolitusse“.

Esimene neist alustas tööd kohe aasta alguses. See on mõeldud Armeenia laste toetuseks. Teine aga on viie partneri ühisprojekt, mis käsitleb soolise võrdõiguslikkuse küsimusi õpetajakoolituses ja õppekavades. ENUT tegeleb kutseõpetajate, kutseharidusjuhtide ja õppekavadega.

Reet Laja

ENUT juhatuse esinaine

Maailmapäev 2014

Laupäeval, 31. mail toimus Tallinnas Vabaduse väljakul traditsiooniline Maailmapäev, teemaks seekord „Kriisid ei tunne riigipiire”. Osa võttis 30 erinevat organisatsiooni, kes tegelevad humanitaarabi andmise, pagulaste ja arengukoostööga.

Maailmapäeva korraldas Arengukoostöö Ümarlaud ja seda rahastas Välisministeerium humanitaarabi ja arengukoostöö vahenditest.

„Päev tõstab teadlikkust humanitaarabist ja näitab, kuidas väike Eesti aitab kaasa suurte kriiside lahendamisele kogu maailmas,” on seda iseloomustanud korraldajad.

Arengukoostöö Ümarlaua juhi Piret Hirve sõnul tutvustab Maailmapäev tõsiseid teemasid aktiivse tegevuse ja meelelahutuse kaudu: „Humanitaarkriisid puudutavad miljoneid ja abi vajavate inimeste arv maailmas aina tõuseb. Selle asemel, et numbritest masendusse laskuda, tahame me näidata, kuidas ettevõtlikkuse ja rõõmsa meelega saab palju head teha.”

Kuna ENUTil on pikaajaline arengukoostöö kogemus Kaukaasia maades ning käimas on Eesti Välisministeeriumi arengukoostöö ja humanitaarabi raames

toimuv projekt „Lastele appi – ühendatud teadmised ja parim praktika Armeenia laste kaitseks”, otsustasime osa võtta ja pühendasime selle päeva Armeeniale: tutvustasime huvilistele oma projekti, lasime Maailmapäeva külastajatel täita Kaukaasia teemalist ristsõna, jagasime (õigesti vastanutele) maitstvate ja kergesti valmistatavate armeenia toitude retsepte ning palusime inimestel kirja panna oma head soovid Armeeniale (toimetame need hiljem ka meie Armeenia kolleegidele).

See oli päev kogu perele: täiskasvanud said ammutada infot ja inspiratsiooni, kuidas ise panustada inimväärse elu heaks terves ilmas; lastele tutvustati maailma paiku lõbusate ja harivate mängude kaudu. Kogu päeva jooksul pakkusid muusikat nii kohalikud kui maailmamuusika bändid. Maailmapäeva peaesineja oli Senegalist pärit Carrou D.

Usutavasti jõudis Maailmapäeva sõnum paljude tallinnlasteni ja linna külalisteni.

Võrdse palga päeva teavitusüritused 2014

Sissejuhatuseks

Riiklikus tegevuskavas meeste ja naiste palgalõhe vähendamiseks on välja toodud rida meetmeid, mis on abiks eesmärgi saavutamisel. Kuna palgalõhet mõjutavad mitmed erinevad üksteisega seotud asjaolud, siis saavad ka lahendused seisneda üksnes kompleksses lähenemises. Meetmetena, mille abil on võimalik soolist palgalõhet vähendada, on välja toodud:

- 1) soolise võrdõiguslikkuse seaduse parem rakendamine ja rakendamise toetamine;
- 2) töö-, pere- ja eraelu ühitamise võimaluste parandamine;
- 3) soo aspektiga läbivalt arvestamine haridus- ja tööpoliitikas;
- 4) haridus- ja tööalase segregatsiooni vähendamine ja kaotamine;
- 5) organisatsioonipraktikate ja palgasüsteemide analüüsimine ning vajaduse korral ettepanekute tegemine muutuste tegemiseks ja muutuste tegemise toetamine.

Väljapakutud meetmete valikul on lähtutud nii Eesti palgalõhe analüüsist kui ka teiste Euroopa riikide headest praktikatest (http://www.sm.ee/fileadmin/meedia/Dokumendid/Sooline_vordoiguslikkus/Kabineti_me_morandum_04_07_12doc.pdf).

Kõigi eespool välja toodud abinõude puhul on vajalik rakendada võimalikult eesmärgipäraseid teavitusprogramme. Näiteks korraldati tegevuskava raames 2012–2013.

aastal teavituskampaania, milles näidati stereotüüpide negatiivset mõju töö- ja karjäärivalikutele ning tutvustati lahendusi positiivsete näidete abil. Kampaania näol oli tegemist peamiselt selgitustööga erinevatel tasanditel ja erinevates kanalites. Eraldi tähelepanu pöörati venekeelsele elanikkonnale. Kampaania aitas kaasa eelkõige soo aspektiga arvestamisele haridus- ja tööpoliitikas ning haridus- ja tööalase segregatsiooni vähendamisele ja kaotamisele. Samuti oli kampaania üheks meeste ja naiste palgalõhe vähendamisele suunatud teavitustegevuseks. Läbi viidi ka palgalõhe problemaatikat selgitavad koolituspäevad üle Eesti.

Nii tegevuskavale eelnevalt kui ka koos/paralleelselt riikliku tegevuskava meetmetega on vabaühendused samm-sammult laiendanud oma naiste ja meeste palgalõhe vähendamisega seotud aktsioone ja üritusi.

Soolise võrdõiguslikkuse ekspert Reet Laja on olnud üks eestvedajatest järgmiste aktsioonide ja ürituste ettevalmistamisel ning läbiviimisel:

- detsembris 2008 toimus Tallinnas MTÜ Naiskogu Kadri ja transpordiametiühingute koostöös kiirkonverents võrdse palga teemal „Mehed – naised, töö ja palk. Kolm sammu meeste ja naiste palga ühtlustamiseks“. Arutellu kaasati soolise võrdõiguslikkuse volinik, Ametiühingute Keskliidu, Uurimiskeskuse Praxis ja ajakirjanike esindajad. Üritusele lisas mõju varem kogutud palga diskrimineerimise juhtumite lavastus;
- aprillis 2010 tõstis palgalõhe teema üles MTÜ BPW Estonia (e Eesti Ettevõtlike Naiste Assotsiatsioon, EENA) koostöös Eesti Naisuurimus- ja Teabekeskusega (ENUT) humoorika aktsiooniga „Tilliga ja tillita“, kus sõnamängu kasutades pakuti erinevates toidukohtades lõhevõileibu nii, et tilliga võileibade hind oli kõrgem kui tillita võileibade hind. Euroopa Liidu palgalõhe aruande järgi oli Eestis siis lõhe naiste ja meeste palkade vahel 30 %. Aktsiooniga kaasnes ka seminar töövõtjatele ja tööandjatele, kus diskuteeriti palgalõhe tekkimise põhjuste ja palgalõhe vähendamise võimaluste üle. Aktsioon pälvis hulgaliselt meedia tähelepanu;
- aastal 2011 toimusid paralleelselt kaks aktsiooni. MTÜ BPW Estonia jätkas ja laiendas „Tilliga ja tillita“ aktsiooni. MTÜ Naiskogu Kadri eestvedamisel toimus aga Tallinnas Tammsaare pargis palgalõhe pikett, kus nõuti naistele ja meestele võrdseid palgatingimusi. Piketile oli kutsutud Riigikogu liikmeid, sõnavõtuga esines Riigikogu sotsiaalkomisjoni esimees, osalesid ametiühingute liidrid. Aastatel 2012 ja 2013 aprillis laienesid nende MTÜde aktsioonid üle Eesti. Hakati omavahel koostööd tegema ja kaasati ka ametiühinguid ja teisi MTÜsid eelpool nimetatud aktsioonidesse;
- 2014. aasta 7. märtsil toimus naisorganisatsioonide poolt ette valmistatud väga suure osalusega Eestimaa naiste VI kongress „Eesti kasutamata võimalus“, kus üheks kahest peateemast oli naiste majanduslik iseseisvus (sh Euroopa Liidu naiste ja meeste suurimast palgalõhest tulenev problemaatika, selle vähendamise võimalused). ENUT, BPW Estonia (EENA) jpt naisorganisatsioonid olid kaasatud kongressi ettevalmistamisse ja läbiviimisse ning manifesti koostamisse (vt Uudislehe lõpus).

Eespool toodud erinevad aktsioonid (koolitused, konverentsid jt üritused) on omanud kõik mõju organisatsioonide/ettevõtete, ametnike, õpetajate, koolidirektorite ja õppejõudude, ka lapsevanemate, ajakirjanike jt sihtgruppide palgalõhet tolereeriva stereotüüpse mõtlemise vähendamisele.

Võrdse palga päeva üritustest 2014

BPW Estonia kampaania „Tilliga ja tillita“ viidi sel aastal läbi juba viiendat korda. See kampaania on muutunud nii populaarseks, et kohvikud-restoranid hakkasid juba varakult ise huvi tundma, kas kampaania ka sel aastal toimub. Tulemuseks oli, et 80 kohvikut 8 maakonnas võttis sellest kampaaniast osa. Lisaks toimus 9. aprilli õhtul ka väga sisukas BPW-Estonia palgalõhe teemaline diskussioon, kus lisaks BPW- poolsetele ettekandjatele tegi ettekande ka Evert Kraav Fontes Palgakonsultatsioonid OÜst.

Teavitus jõudis uuele tasandile Sotsiaalministeeriumi poolt tellitud ja läbiviidud teavitusüritusega, kus samaaegselt toimus arutelu palgavisioonist 15 Eesti linnas koos ülekandega veebis ja aktsiooniga Facebookis.

Ühel ja samal päeval ja kellaajal (algusega kell 14.36, põhjendusega, et Eesti naised teenivad keskmiselt kolmandiku vähem kui mehed ja seda palgavahet arvestades peaks nende tööpäev juba kell 14.36 lõppema) viidi läbi teavitusüritused paralleelselt kõigis maakondades.

Oluline oli sõnumite lihtsus, et jõuda võimalikult suure auditooriumini. Sihtgrupiks oli tööealine elanikkond vanuses 15–64, sh haridus- ja töökoha valikuid tegev elanikkond ning tööandjad.

Igas maakonnas (kokku 8 osalejat) kaasati arutellu ajakirjanik, õpetaja, õpilane ja/või tudeng (2 in), tööandja, KOV esindaja, mees e. mõne peamiselt meestele suunatud klubi või huvitegevusringi esindaja (Rotary, Lions jt) ning naine e. mõne naistele suunatud klubi või huvitegevusringi esindaja (käsitöö selts, naiskoor, lapsega kodus olev ema jne)

Kohalikke diskussioone juhtisid eelneva koolituse saanud kohalikud moderaatorid.

Lähtuvalt Rootsi kogemusest oli teavituse juures ülimalt olulise rolliga sotsiaalmeedia ja innovatiivsed online lahendused. Uuenduslik on ka eurovisiooni formaadi kasutamine ettekannetele järgnevas diskussiooni- ja debativoorus „Palgavisioon”. Eesmärk oli osaliselt matkida kõigile tuntud eurovisiooni formaati, kus võetakse kordamööda iga piirkonnaga ühendust ning küsitakse nende hinnangut.

Diskussioonide tulemuste presenteerimine toimus telesilla vahendusel. Kõikidel piirkondadel oli võimalik oma tulemusi presenteerida kokkuvõtete tegemiseks teistele piirkondadele. Kokkuvõtteid esitleti kordamööda ning Tallinnas aitas kogu kokkuvõtete tegemise protsessi juhtida suurte kogemustega moderaator Klaas-Jan Reincke. Keskpunktis Tallinnas tegi ettekande palgalõhe temaatikast ja kommenteeris vastuseid soolise võrdõiguslikkuse ekspert Reet Laja. Vene keelt kõnelevale auditooriumile viidi eraldi läbi otse neile suunatud üritus ja ettekanded.

Kõigile maakondlikele väitlejatele välja pakutud neli küsimust olid sisulised piisavalt lihtsad, et nende üle kohe ja kiiresti diskuteerida. Maakondlikest arutlusringidest jõudis hiljem teavitusürituse läbiviijateni väga positiivne tagasiside nii arutlusgruppide koosseisu kui ka küsimustele järgnenud arutelude kohta. Tavaliselt niisuguses koosseisus kohalikud inimesed temaatilistesse aruteludesse ei satu, ja väitlused kujunesid väga huvitavaks. Viimasel kahekümnel aastal on üldse kombeks saanud, et palgast ei räägita. Tegelikult inimesed aga tahaksid sel teemal aru pidada. Ekspert pidas oluliseks tutvustada lõpuosas lühidalt ka „Tegevuskava meeste ja naiste palgalõhe vähendamiseks”, et teavitada laia auditooriumi Sotsiaalministeeriumi ettevõtetud ja ettevõetavaid plaane palgalõhe probleemi lahendamiseks. Samuti tutvustas ekspert lühidalt ametiühingute ja ENUTi koostöös valminud „Praktilist kollektiivläbirääkimiste käsiraamatut”, mis õpetab läbirääkimisi pidama ja annab juhiseid soolise aspekti lisamiseks läbirääkimiste ettevalmistamisse ja nende

läbiviimisse. Käsiraamatu puhul on oluline, et see on kättesaadav internetis ja ka vene keeles.

Kokkuvõttes andis kõigis maakondades ühel ja samal ajal kõigi kanalite kasutamine ja erinevate sihtgruppide teadlik kaasamine Võrdse palga päeva teavitussüritusele varasemast oluliselt jõulisema, samas erinevatele sihtgruppidele arusaadava ja selge sõnumi praegusest olukorrast, meeste ja naiste palgalõhe olemusest ja võimalikest palgalõhe vähendamise teedest.

R.Laja

Eestimaa VI naiste kongresi manifest

tunnetades naiste ja meeste võrdset vastutust meie ühiskonnas valitseva olukorra ja Eesti rahva tuleviku ees,

innustudes Eesti naisliikumise ajaloolisest kogemusest,

nähes, et sooline ebavõrdsus põhjustab demograafilisi, sotsiaalseid ja majanduslikke probleeme,

hinnates kriitiliselt Eesti riigi tegevust soolise võrdõiguslikkuse edendamisel

võttis Eestimaa VI Naiste Kongress vastu **järgmise avalduse:**

Me leiame, et naine, tema mõtted, sõnad, teod, teadmised, töö ja looming on Eesti ühiskonnas vähem väärtustatud kui mees ja tema tehtu. Seda näitab nii Euroopa suurim sooline palgalõhe kui ka praegune olukord poliitikas ja majanduses, kus juhtivatel kohtadel on valdavalt mehed.

Me soovime, et riigi majandus- ja rahanduspoliitika arvestaks eelkõige rahva ühishuvi ja elanikkonna erinevate gruppide huve. Riigi ressursse tuleb jagada õiglaselt, arvestades naiste ja meeste võrdseid õigusi ja erinevast olukorrast tulenevaid vajadusi.

Me tahame, et paljud tööd, mida teevad enamasti naised, nagu näiteks muuseumitöötajate, õpetajate, raamatukoguhoidjate, sotsiaaltöötajate töö, oleks väärtustatud ja õiglaselt tasustatud ning et lapse sünd ei halvendaks naise karjäärivõimalusi.

Me leiame, et laste kasvatamises peavad võrdselt osalema mõlemad vanemad ning seda tuleb toetada isaduse väärtustamise ja vastavate õigusnormidega. Lapse õigus saada igakuist elatistrahna lahus elavalt vanemalt tuleb tagada.

Me mõistame otsustavalt hukka perevägivalda ja inimkaubanduse kui naise inimväärkuse alandamise ja kehalise puutumatuse rikkumise ning näeme selle põhjusi naiste majanduslikus haavatavuses ja madalamas staatuses ühiskonnas.

Me leiame, et juba kümme aastat kehtinud soolise võrdõiguslikkuse seadust ning rahvusvahelisi lubadusi on Eestis eiratud nii teadmatuse kui ka selge poliitilise tahte puudumise tõttu. Erinevalt Euroopa demokraatlikest riikidest pole Eestis riiklikul tasandil püstitatud soolise ebavõrdsuse vähendamise eesmärgi ega konkreetseid meetmeid võrdsuse edendamiseks.

Me ei lepi sellega, et Eesti on liiga kauaks jäänud aegunud soostereotüüpide ja tõekspidamiste küttesse. Selle tulemusena on mitmed olulised naised ja kogu ühiskonda puudutavad probleemid jäänud lahendamata.

Eestimaa VI Naiste Kongress nõuab:

1. Riigikogu valimise seadusega tuleb luua nais- ja meeskandidaatidele võrdsed võimalused saada valituks, milleks on vaja erakondadele kehtestada nn „tribuliste nimekirjade“ esitamise nõue juba alates 2015. aasta Riigikogu valimistest;

2. Kõigis avaliku võimu poolt moodustatud kollegiaalsetes kogudes, sh riigile kuuluvate äriühingute ja sihtasutuste juhtorganites peab olema nii naisi kui mehi, kumbagi mitte vähem kui 40 protsenti; sooline tasakaal peab olema tagatud ka Vabariigi Valitsuses;

3. Soolise võrdõiguslikkuse seaduse tegelikuks rakendamiseks peab Vabariigi Valitsus koos vabakonnaga ette valmistama erialastel teadmistel põhineva ning teiste riikide parimaid kogemusi arvestava soolise võrdõiguslikkuse strateegilise arengukava, mis püstitab konkreetseid eesmärgid ja meetmed soolise ebavõrdsuse vähendamiseks kõigis peamistes ühiskonnaelu valdkondades;

4. Naiste ja meeste võrdväärse töö võrdse tasustamise saavutamiseks tuleb viivitamatult kehtestada riiklik järelevalve palgatingimuste ja palgakokkulepete üle, muuta palgasüsteemid läbipaistvaks ning võtta vastutusele tööandjad, kes naiste ja meeste võrdväärse töö eest võrdse tasustamise põhimõtet rikuvad;

5. Tasakaalustamiseks vanemate töö- ja pereeluga seotud kohustusi ning parandamiseks naiste olukorda tööjõuturul, tuleb muuta lapsehoolduspuhkuse ja vanemahüvitise kasutamise tingimused paindlikumaks ning ka isadust toetavaks. Seadustada on vaja isade individuaalne õigus olla vanemahüvitisega kaetud lapsehoolduspuhkusel.

Naiste sotsiaalne ja poliitiline ebavõrdsus ning vaesus kanduvad üle meie lastele, vähendades nende heaolu ja arenguvõimalusi. Meie tütreid ja pojad on aga Eestimaa tulevik.

Me pöördume lootusrikkalt kõigi naiste ja edumeelsete meeste poole ettepanekuga toetada Manifestis väljendatud püüdlusi.

7. märtsil 2014. aastal, Tallinnas

Parima sooteadliku MTÜ tiitli pälvis 2014. aastal MTÜ QUIN-Estonia

12. mail toimunud ENUTi kevadkonverentsil kuulutati selle aasta sooteadlikeimaks MTÜks QUIN-Estonia, kes osales konkursil ka möödunud aastal, pälvides siis eriauhinna.

QUIN-Estonia on juba üle 10 aasta tegutsev organisatsioon, kes püüdleb oma tegevuses naisleiutajate arvukuse tõstmise (praegu ehk 2% kõigist leiutajatest), nende loovuse tõhusama väärtustamise ning ideede realiseerimise süsteemi täiustamise suunas.

Samuti seisab QUIN-Estonia naisettevõtluse toetamise eest. Koos naisettevõtluse toetamise võrgustiku liikmetega töötati viimastel aastatel kaasa Eesti majanduskasvu strateegia 20014–2020 loomisele, et seal ettenähtud plaanid ja meetmed vastaksid ka naisettevõtluse ja naiste poolt loodavate innovatsioonide edendamise vajadustele.

Omal käel on tehtud uuringuid, et selgitada välja põhjusi, miks on leiutajate ja innovaatorite hulgas ikka veel nii vähe naisi, kuigi naised on oma loomult väga leidlikud.

Organisatsiooni töötajad on osalenud soolise võrdõiguslikkuse alastel koolitustel ja seminaridel, peetud on ühisarutelusid naiste ja meeste olukorrast, soolistest stereotüüpidest ja soolise ebavõrdsuse vähendamisest.

Konverentsidel/seminaridel on käsitletud naiste arvulist mahajäämust innovatsiooni alal, naiskonsultantide vajadust hindamaks naiste ideede uudsust, füüsilist ja rahalist tuge naistele tootearenduseks ja uudsete ideede realiseerimiseks ettevõtluses, naiste vajadusi töö ja pereelu ühitamisel.

Et leiutaja roll on ajaloos kuulunud mehele, tõrguvad naised veel tänapäevalgi end leiutajaks nimetamast. Põhjalas ja EL maades on aga huvitavaid leiutusjuhtumeid, mida QUIN-Estonia on saanud eeskujuks tuua nii naistudengitele kui ka naisettevõtjatele. Praegu on käsil mitu innovatsioonide siirdamise operatsiooni väljaspoolt Eestisse. See tähendab uudse meetodi või seadme rakendamist meil. Näiteks on loodud SA Ämmaemanduse Õppetooli Toetusfond, et võtta EL 2009. a. parima naisleiutaja, soomlanna Eija Pessineni RELAXBIRTH sünnitusabi kontseptsioon ja seade kasutusele Tallinna Tervise Kõrgkooli ämmaemanduse eriala õpetuses. Selle juhtumiga tahetakse näidata, et naised oskavad leiutada ja naiste leiutatud uudsused on vajalikud ja et ka rahvusvaheline koostöö ning vastastikune abi on olulised tegurid uudsuste jõudmisel igapäeva kasutusse.

Naised alles õpivad osalema nende jaoks uudses tegevuses, nagu seda on leiutamine, ning QUIN-Estonia on võtnud selle valdkonna edendamise oma südameasjaks.

Veebiaadress: www.quinest.ee

Muljed Malmös toimunud Põhjamaade Foorumist „Uued sammud naiste õiguste eest” („New Action on Women’s Rights”) 12.–15.06.2014

Reet Laja (ENUT):

ENUT polnud veel loodud, kui Soomes Turu linnas 1994. aastal toimus Põhjamaade naiste foorum mitmekümne tuhande aktiivse naise osavõtul. Sellest foorumist said osa ka kolme taasiseseisvunud Baltimaa (Leedu, Läti ja Eesti) naisorganisatsioonide esindajad ja teised aktiivsed naised. Igalt Baltimaalt kogunisti 100 osavõtja kulud tasuti Põhjamaade poolt. Nii mõnelegi naisele oli see esimene välismaale sõit üldse. Kogu foorumi ülesehitus ja temaatika olid kaasaaravad ja otsast lõpuni õpetlikud. Olime soolise võrdõiguslikkuse temaatikas alles esimesi samme tegemas. Põnev oli Turu foorum ka seetõttu, et see mitmepäevane tihe üritus oli eeskujuks ja sisuliseks ettevalmistuseks ÜRO IV naistekonverentsile Pekingis. Ka minul kui mitme selleaegse naisorganisatsiooni eestvedajal ning samal ajal ka Sotsiaalministeeriumi esindajal oli võimalus sellest foorumist osa saada. Kuna vastutasin Eestis Pekingi konverentsile raporti tegemise eest, oli see Turus käik mulle väga oluline teadmiste saamiseks niisuguste raportite koostamiseks üldse. Soome ja Rootsi vastavate ministeeriumide ametnikud olid lahked selles osas seletusi jagama.

Kümne aasta pärast koguneti uuesti Turu linna foorumi 10. aastapäeva tähistama ja möödunud aastatest kokkuvõtteid tegema. Osavõtjate ring oli küll rahvusvaheline, aga osavõtjate arv oli oluliselt väiksem. Samas oli tore kohata naabermaade naisorganisatsioonide ja ka riiklike üksuste esindajaid, kellega olime vahepeal juba sagedasti koostööd teinud.

Seekordne Põhjamaade foorum viidi läbi Rootsis, Malmös 12.–15.juunini 2014. Hakkasime ENUTiga foorumi vastu huvi tundma juba aasta varem Soome kolleegidel NYTKISes külas olles. Siis olid plaanid veel üsna üldised, aga 2013. aasta sügisel kutsusid mitmed naisorganisatsioonid ENUTit oma projektiga liituma, et Põhjamaade foorumil koos kaks seminari läbi viia. Olime rõõmsalt nõus, sest nii saime viie osavõtja sõidu- ja osavõtukulud korvatud. Eesti fondidest me rahastust

ei saanud ja foorumil sedapuhku Baltimaade jaoks eraldi rahastust ette polnud nähtud.

Eesti osavõtjaid sellel kogunemisel üle paarikümne, Lätist ka vähemalt kümnekond. Leedukaid me ei kohanud, kuigi neid võis seal olla. Suur enamus seminare ja diskussioone peeti Põhjamaade keeltes, inglise keeles oli seminare oluliselt vähem, aga siiski piisavalt, et päevad olid otsast lõpuni tegevust täis. Ainukesteks ettekanneteks Eestist olidki enutlaste Merle Pajus'e ja Reet Laja ettekanded kahel rootslastega ühisprojektist koorunud seminaril.

Kokkuvõttes võib öelda, et Malmö foorum ei jäänud alla 20 aasta tagusele Turu foorumile, kuigi sellele ei järgne kahjuks ÜRO foorumit järgmisel aastal. Uudne oli nüüd ka alternatiivne foorum, mis toimus samuti Malmös. Nii mõnigi osavõtja jõudis esineda või ka lihtsalt külastada mõlemat foorumit. Rõõm oli näha nii foorumil kui ka messil sõpru ja koostööpartnereid viimase 20 aasta perioodist.

Allpool enutlastest osavõtjate muljeid foorumist.

Hannaliisa Uusma:

Nordiskt Forum on kindlasti suurim ja kõige laiahaardelisema teemavalikuga konverents, millel olen osalenud. Fakt, et foorumist võttis osa 10000 inimest ja peaesinejateks olid valdkonna superstaarid räägib juba iseenda eest. Ka toimumiskoht polnud vähem esinduslik – äsja Eurovisiooni lauluvõistlust võõrustanud Malmö Arena. Kuigi foorumi kultuuriprogrammi üldisem stiil oli säravalt võitlev ning enamik

teemablokkidest poliitilis-praktilise suunitlusega, jäid minu jaoks põnevaimad hetked pigem rahulikematesse ja akadeemilisematesse nurkadesse. Mul on ülimalt hea meel, et sain osa Rewyn Connelli ja Michael Kimmeli aruteludest kaasaegsete mehelikkuse identiteetide üle. Tegemist on elavate klassikutega souuringute vallas, keda oma silmaga juba naljalt ei näe.

Merle Pajus:

Selline üritus oli minu jaoks uus kogemus. Malmö Messikeskuses oli väljas palju Põhjamaade naisorganisatsioone ja mõned n-ö kunstiprojektid. Muljet avaldas ürituse suurejoonelisus: väga palju seminare, teemasid, esinejad ja kohti, kus midagi toimus.

Õhtul toimunud avasõu vääris igati nime show, sest oli nii tantsu kui tralli.

Kõige meeldejäävamad olid ettekanded inimestelt, kelle jutust oli näha, et nad suhtuvad oma töösse suure entusiasmiga. Näiteks gender studies valikaine juurutaja Islandi keskkoolides Hanna Björg Vilhjamsdottir, kes jutustas ka oma tööga seotud tõketest, muredest ja rõõmudest. Huvi konkreetselt selle ettekande vastu oli tingitud ka mu enda Islandil elatud aastate kogemusest.

Isiklikult huvist kuulasin ka vanemapalga teemalist seminari. Rootsis ja Hispaanias

üles kerkinud plaan teha vanemahüvitise jaotus 50:50 – paistab, et Eestis ei ole aeg sellisteks aruteludeks veel küps.

Kajastust sai ka naiste keeruline ja raske olukord ning viisid, kuidas sellega võideldakse ja toime tulla. Nt reedel näidatud film „Six Days – Three women. Three wars. One dream”. Naiste elu siin maakera otsas on näidatuga võrreldes rahulik ja turvaline.

Mõnikord oli paar huvitavat seminari samal ajal, osa neist väga populaarsed (ei lastud sisse, sest öeldi, et ruum on täis), samas päeva viimastele seminaridele ei jagunud kuulajaid enam väga palju.

Tore, et ka Malmö linn oli üritusega seotud (tagasiside ankeedis oli palju küsimusi Malmö kui turismisihtkoha kohta).

Tiina Erik:

Jäin Kopenhaagenist Malmösse tulekuga hiljaks ning ei arvestanud, et Rootsi rongiliiklus on streigi tõttu häiritud ning sõit võib võtta oodatust rohkem aega, mistõttu kahjuks ei jõudnud foorumi esimesel päeval ühelegi sessioonile. Malmösse jõudes aga ei leidnud hotelli kuidagi üles, seega kaotasin veel aega linnas ekseldes. Samas oli muidugi ka huvitav linna näha. Aga väike nõuanne

Nüüd foorumist. Foorum oli Taani, Soome, Islandi, Norra ja Rootsi naiste õigustega tegelevate organisatsioonide koostööprojekt. Tegemist oli suurüritusega, mis toimus viimati 20 aastat tagasi – Soomes Turus aastal 1994.

Kohale oli tulnud suur hulk aktiviste, organisatsioone, poliitikuid ja muid huvilisi; erinevates paneeldiskussioonides arutati naiste olukorra üle Euroopas ja mujal maailmas – räägiti hetkeolukorrast ja sellest, millised on olnud muutused võrreldes erinevate aegade minevikus ning sellest, millist tulevikku me ootame. Erinevaid loenguid ja diskussioone toimus samal ajal mitmes kohas, nii et ka parima tahtmise korral poleks kõikjale jõudnud. Programmi ametlikke põhiteemasid oli 12. Räägiti majandusest, kehalisest autonoomsusest, abordiõigusest, prostitutsioonist, naistest olukorrast tööturul, võrdse palga probleemidest, haridusest ja karjäärist; soopõhisest vägivallast; keskkonnahoiust ja keskkonnasäästlikust arengust; omastehooldusega seonduvatest probleemidest; rahust, turvalisusest; poliitilisest kaasatusest ja arengust; soolisest süvalaiendamisest, soolisest tasakaalust organisatsioonides; asüülitaotlejate probleemidest, migratsioonist; uutest tehnoloogiast ja meediast ning feminismi tulevikust.

neile, kes Malmös taksot võtta soovivad: öelge alati dispetšerile oma reisi lõpp-punkt, vastasel juhul võib küll takso kohale tulla, kuid keeldub teid peale võtmast, sest sihtpunkt ei asu tema „tsoonis“ – isegi kui see sihtkoht on väga lähedal. Selline asi oli minu jaoks midagi uut. Ja võtke ühes paberikandjal kaart, GPS ja WiFi pole seal sugugi nii koostööaldis nagu Eestis harjunud oleme.

Kõigi peasaalis toimunud paneeldiskussioonide vastu paistis olevat kõige suurem huvi, kuid väiksemates saalides toimunud diskussioonid võimaldasid vahetumat kontakti esinejate ja publiku vahel ning võimalust esitada küsimusi.

Isiklikult olid meeldejäädavamad ehk kuulus feminist, advokaat ja professor Catharine McKinnon, kes rääkis prostitutsioonist kui vanimast soopõhise allasurumise vormist.

Teiseks suurnimedest ehk ka Ameerika sotsioloog, mh akadeemilise ajakirja *Men And Masculinities* väljaandja Michael Kimmel, kes rääkis stereotüüpsest mehelikkusest ja sellest, miks see kahjustab kõiki ühiskonnaliikmeid ja miks peaksid mehed hoolima soolisest võrdõiguslikkusest.

Samuti oli mõtlemapanevaid ettekandeid, mis puudutasid naise õigust oma keha üle toimuva üle otsustada (abordiõigus) ning ehk hingeliselt kõige enam puudutav oli ettekanne puuetega naiste kogemustest. Mõtleva panid eri riikide ülevaated oma riigis toimuvast – peale (põhja-) eurooplaste oli esinejaid tulnud nii Aafrikast, Aasiast, Ida-Euroopast, Ladina-Ameerikast, Venemaalt.

Eestist esinesid ettekannetega ENUTi esinaine Reet Laja ja ENUTi projektijuht

Merle Pajus, kes tutvustasid Eesti olukorda sooperspektiivist vaadatuna, illustreerivaks materjaliks <http://www.stereotyyp.ee> teravmeelsed videomaterjalid.

Samal ajal suurejoonelise foorumiga toimus Malmö Folkets Parkis alternatiivne feministlik festival, kus oli oma kultuuriprogramm ning toimus samuti palju erinevaid töötubasid ja arutelusid. Laupäeval marssis läbi linna ca 10 000 osalejaga protestirongäik mürtsuvate trummide ja plakatitega. Marsil olid esindatud nii Folkets Park'i „seltskond“ kui suure foorumi rahvast.

Need päevad Malmös tekitasid ühtaegu rõõmu – selle üle, et naised tegutsevad

oma õiguste nimel – kui ka kurbust, nähes, kui palju on meil veel teha.

ENUTi poolt oli foorumile kaasatud ka naisleiutajate (QUIN-Estonia) esindaja Anne-Mari Rannamäe, kelle organisatsioon võitis kevadel ENUT i poolt viiendat aastat korraldatava sooteadliku MTÜ konkursi.

Foorumi lõpuks valmis dokument, mis peaks olema teejuhiks eelkõige Põhjamaade valitsustele parema, õiglase ja võrdse ühiskonna poole, kuigi selles sisalduvad soovitusel ja nõudmised peaks 21. sajandil olema enesestmõistetavad kõikjal.

Vaata ka:

Nordic Forum lõppdokument:
nf2014.org/en/2014/06/15/nordiskt-forum-final-document

Nordic Forum veebileht: <http://nf2014.org>

Tõlget eesti keelde vaata:
www.enu.ee/enu.php?keel=1&id=592